גמ' מכדי זריקה תולדה דהוצאה היא [א]הוצאה [א]גופה היכא כתיבא א"ר יוחנן דאמר קרא [1]ויצו משה ויעבירו קול במחנה משה היכן הוה יתיב במחנה לויה ומחנה לויה רה"ר הואי וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרה"י דידכו לרה"ר וממאי דבשבת קאי דילמא בחול קאי ומשום דשלימא לה (א) מלאכה כדכתיב [2]והמלאכה היתה דים וגו' גמר העברה העברה מיוה"כ כתיב הכא ויעבירו קול במחנה וכתיב התם [3]והעברת שופר תרועה מה להלן ביום אסור אף כאן ביום אסור אשכחן הוצאה הכנסה מנלן סברא היא מכדי מרשות לרשות הוא מה לי אפוקי ומה לי עיולי מיהו הוצאה אב הכנסה תולדה ומכדי אהא מיחייב ואהא מיחייב אמאי קרי לה האי אב ואמאי קרי לה האי תולדה [ב]נפקא מינה דאי עביד שתי אבות בהדי הדדי אי נמי שתי תולדות בהדי הדדי מיחייב תרתי ואי עביד אב ותולדה דידיה לא מיחייב אלא חדא [ב]ולר"א דמחייב אתולדה במקום אב אמאי קרו לה אב ואמאי קרו לה תולדה הך דהואי במשכן חשיבא קרי לה אב הך דלא הואי במשכן חשיבא לא קרי לה אב אי נמי הך דכתיבא קרי אב והאי דלא כתיבא קרי תולדה והא דתנן [ג]הזורק ד' אמות בכותל למעלה מי' טפחים כזורק באויר למטה מי' טפחים כזורק בארץ והזורק בארץ ד' אמות חייב זרק ד' אמות ברה"ר מנלן דמיחייב אמר ר' יאשיה שכן אורגי יריעות זורקין מחטיהן זה לזה אורגין מחטין למה להו אלא שכן תופרי יריעות זורקין מחטיהן זה לזה ודילמא גבי הדדי הוו יתבי מטו הדדי במחטין דילמא בתוך ארבע הוו יתבי אלא אמר רב חסדא שכן אורגי יריעות זורקין בוכיאר ביריעה והלא אוגדו בידו בניסכא בתרא והא במקום פטור קאזלא אלא שכן אורגי יריעות זורקין בוכיאר [ד]לשואליהן ודילמא גבי הדדי הוו יתבי מטו הדדי בחפת ודילמא שלחופי הוו משלחפי ותו מי שאילי מהדדי והתניא [ה]לודא [4]איש איש ממלאכתו אשר המה עושים ממלאכתו הוא עושה ואינו עושה ממלאכת חבירו ותו מעביר ד' אמות ברה"ר מנלן דמחייב אלא כל ד' אמות ברה"ר גמרא גמירי לה: אמר רב יהודה אמר שמואל מקושש מעביר ארבע אמות ברה"ר הוה במתניתא תנא תולש הוה רב אחא ברבי יעקב אמר מעמר הוה למאי נפקא מינה לכדרב [ו]דאמר רב מצאתי מגלת סתרים בי ר' חייא וכתוב ביה איסי בן יהודה אומר אבות מלאכות ארבעים חסר אחת [ז](ואם עשאן כולם בהעלם אחת) ואינו חייב אלא אחת אחת ותו לא והתנן [ח]אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מניינא למה לי וא"ר יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם א' חייב על כל אחת ואחת אימא אינו חייב על אחת מהם רב יהודה פשיטא ליה דהמעביר חייב ומתני' פשיטא ליה דתולש חייב ורב אחא בר יעקב פשיטא ליה דמעמר חייב מ"ס הא מיהת לא מספקא ומ"ס הא מיהת לא מספקא: ת"ר מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר [5]ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגו' ולהלן הוא אומר [6]אבינו מת במדבר מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי ר' עקיבא אמר לו ר' יהודה בן בתירא עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין אם כדבריך התורה כיסתו ואתה מגלה אותו ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק

ואלא

גמ' מכדי זריקה תולדה דהוצאה. על כרחיך תולדה היא דלא נמנית באבות מלאכות ותולדה דהוצאה היא שאין לך לנתנה תולדת אב אחר דמעין הוצאה היא האמורה באבות מלאכות: **מחנה לויה ר"ה היא.** שהיו הכל מצויין אצל משה רבינו: **מרה"י דידכו.** מאהליכם: **דשלימא ליה עבידתיה.** שהיה הנדבה כדי להשלים: **סברא היא.** להיות הכנסה תולדת הוצאה שהיא מעין לה כשאר תולדות שהיא מעין מלאכות: **מכדי אהאי מיחייב ואהאי מיחייב.** כדתנן (לעיל פ"א ב.) פשט העני ידו לפנים: **נפקא מינה.** דכל אבות מלאכות: **שתי אבות.** דלא דמיין ושתי תולדות דשתי אבות: **ולר"א כו'.** במסכת כריתות בפרק אמרו לו: **והא דתנן.** בפירקין: **בכותל.** כדמוקי לה[ט] בדבילה שמינה ונדבקת: **כזורק באויר.** ופטור דלא נח ברשות הרבים דאין רה"ר למעלה מעשרה וברה"י נמי לא נח שאינו מקום מסוים שיהא רחבו ד' שהרי לא נח בראש הכותל אלא בפניו: **כזורק בארץ.** דאויר רה"ר הוא וחייב וכיון דאויר רה"ר הוא ונח בכל דהו מיחייב ורשותא לנפשיה לא הוי לא כרמלית ולא מקום פטור הואיל ובפניו נח ולא נח בראשו שיהא מקום מסוים: **תופרי יריעות.** מעשה רוקם: **גבי הדדי.** בתוך אמה אחת ואין צריכין לזרוק אלא להושיט: **מטו אהדדי במחטין.** כשמותחין את החוט מכין זה את זה במחט: **בוכיאר.** כלי שקנה של ערב נתון בו שזורקין בין שני דופני היריעה: **והלא אגדו בידו.** חוט של ערב הוא אוחז והקנה נכרך בחוט ואינו נשמט ממנו: **בניסכא בתרא.** בחוט האחרון של קנה שהקנה נשמט מהחוט והבוכיאר נופל: **ניסכא.** זריקה אחרונה של חוט. לשון המיסך: **והא במקום פטור אזלא.** בין דופני היריעה ואין זה רשות הרבים אלא מקום פטור דאין רחב ד': **לשואליהן.** אורגי יריעה אחרת ויש לו לזה שנים: ה"ג **ודילמא שואליהן גביהן הוו יתבין: מטו אהדדי בחפת.** אי גבייהו הוו יתבי מגיעין ידו של זה בשל זה בשפת היריעה כשמותחין חוט הערב: **בחפת.** כמו חפת חלוקו (יומא ד' עז:): **שלחופי הוו משלחפי.** לעולם גבי הדדי הוו יתבי אלא שאין מכוונים אלא זה נמשך לפנים וזה לאחור: **ואין עושה ממלאכת חבירו.** שכולם מוכנים בכלי אומנותם ולא הוצרכו לישאל: **מעביר ד' אמות הוה.** לא תלשן ולא עימרן אלא העבירן ד' אמות לכך נהרג: **מעמר.** תלושין ומפוזרין היו ועמרן כדאמרן (לעיל ד' עג:) האי מאן דכניף מלחא חייב משום מעמר: **מגילת סתרים.** שהסתירוה לפי שאין כותבין הלכות: **ואינו חייב אלא אחת.** על כרחיך לענין שוגג קאמר ולחטאת דבמזיד תרי קטלי לא מקטלי ולהכי פריך והא אנן תנן כו': **ואינו חייב על אחת מהן.** מיתה. יש בהן אחת שאינו נהרג עליה ולא פירש איזו היא והשתא לרב יהודה אין זו העברה שהרי נהרג מקושש עליה ולמתניתא אין תולש באותו ספק:

ואלא

הוצאה גופה היכא כתיבא. ואע"ג שהיתה[א] במשכן כדאמר [י]הם הורידו קרשים מעגלה כו'[ב] מכל מקום אי לאו דכתיב לא הוה מחייבי עלה לפי[ג] שמלאכה גרועה היא כדפי' לעיל (דף ב.)[ד]: **וממאי** דבשבת קאי. ר"ח ל"ג כל זה עד אשכחן הוצאה[ה] דהא אפילו בחול קאי נפקא ליה שפיר דהוצאה מלאכה הוא דהא רחמנא קרייה מלאכה כדכתיב ואיש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש וכתיב ויכלא העם מהביא אלמא קרי להוצאה מלאכה וכן דריש בהדיא בירושלמי:

הכנסה מנלן סברא הוא כו'. וא"ת מה צריך להאי סברא כיון דהוות במשכן כדאמר [י]הם העלו קרשים לעגלה כו'[ו] דהא בסמוך משמע גבי זריקה דאם היתה במשכן הוה אתי ליה שפיר וי"ל דזריקה נמי איכא סברא מה לי ע"י הוצאה מה לי ע"י זריקה דאי לאו סברא לא הוה מחשבינן לה תולדה דהוצאה ואי לא הוות נמי במשכן לא הוה מחייבינן עלה מסברא לפי שמלאכה גרועה היא:

ולרבי אליעזר דמחייב אתולדה במקום אב אמאי קרי לה אב כו'. הוה מצי למימר דנפקא מינה לענין התראה כדפי' בפ' כלל גדול (לעיל עג:)[ז] ואיכא למימר דהיינו דקמשני הך דהוות במשכן חשיבא כו'.[ח] אית דגרסי הך דהוות במשכן חשיבא קרי לה אב והך דלא הוות במשכן חשיבא קרי לה תולדה ולפי זה יש מלאכות דהוו במשכן כגון מנכש ומשקה זרעים דלא חשיבי ולא הוו אבות וכן אי גרסינן דהוות במשכן וחשיבא קרי לה אב[ט] אבל אי גרסי' הך דהוות במשכן חשיבא וקרי לה אב הך דלא הוות במשכן לא חשיבא וקרי לה תולדה לפי זה התולדות לא היו במשכן:

אי נמי הך דכתיבא קרי לה אב. הך לישנא לא איצטריך אלא משום הוצאה[י]: **ודילמא שלחופי** הוו משלחפי. הכי נמי הוה מצי למיפרך דילמא תוך ארבע אמות הוו יתבי:

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פי"ב מהלכות שבת הלכה ח סמג לאוין סה:

ה ב מיי' פ"ז שם הל' ז:

תורה אור השלם

1 וַיְצַו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אַל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא: שמות לו ו

2 וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר: שמות לו ז

3 וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם: ויקרא כה ט

4 וַיָּבֹאוּ כָּל הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֵת כָּל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ אִישׁ אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר הֵמָּה עֹשִׂים: שמות לו ד

5 וַיִּהְיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקֹשֵׁשׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: במדבר טו לב

6 אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעָדִים עַל יְיָ בַּעֲדַת קֹרַח כִּי בְחֶטְאוֹ מֵת וּבָנִים לֹא הָיוּ לוֹ: במדבר כז ג

הגהות הב"ח

(א) גמ' דשלימא לה עבידתא כדכתיב והמלאכה:

מוסף רש"י

ולר"א דמחייב אתולדה במקום אב. דאי עביד אב ותולדה דידיה מחייב תרתי חטאות (ב"ק ב.). **הזורק ארבע אמות.** ברה"ר ונדבק בכותל כגון דבילה שמנה (לעיל ז:). **כזורק באויר.** (שם). **כזורק בארץ.** (שם). **מגילת סתרים.** (עי' לעיל ו:). **ואינו חייב אלא אחת.** (שם). **מניינא למה לי.** ליתני אבות מלאכות הזורע והחורש כו' למה לי לאשמעינן מניינא הא מני להו ואזיל (שם, וכעי"ז לעיל סט. ועג.). **חייב על כל אחת ואחת.** ובא להודיענו סכום החטאות שאדם חייב באיסורי שבת בהעלם אחד, ואשמעינן מ' חסר אחת הן ותו לא, שאפילו עשה תולדותיהן עמהן אינו מביא על התולדה היכא דעשאה עם אביה דהו"ל כעושה וחוזר ועושה, דכולה חדא עבירה היא (לעיל ו:) ובא להודיעך שאם נתעלמו כל הלכות שבת ממנו כמה חטאות חייב (לעיל עג.) וסימנא בעלמא אשמעינן לידע כמה חטאות חייב על חילול שבת אחת (לעיל סט.). **אינו חייב על אחת מהן.** אחת יש בהן שאינו חייב עליה מיתה ולא פירש איזו היא (לעיל ו:).

מוסף תוספות

א. הוצאה. תוס' הרא"ש. ב. אתם לא תוציאו מרה"י לרה"ר, ועוד דהא כתיב בכמה דוכתי שהביאו האנשים כמה דברים מרשותם למחנה לויה שהוא רשות הרבים. ריטב"א. ג. דהוצאה חידוש הוא. ריטב"א. ד. הילכך אם לא יאסור אותה הכתוב בפירוש אין לנו לאוסרה, ומש"ה בעי היכא כתיבא, ואחר שלמדנוה מן המקרא לומדין תורותיה מן המשכן שהרי המוציא משוי למעלה מעשרה והמעביר אנו למדים מן המשכן וכן המושיט והזורק למעלה מעשרה במתני' לפטור הזורק ולחייב המושיט ודוקא בדיוטא אחת. תוס' רי"ד. ה. דפירוש שאינו צריך הוא שנכתב בספרים. תוס' הרא"ש. ורבינו האי ז"ל כתב דטעותא הוא. ריטב"א. ו. אף אתם אל תכניסו. תוס' הרא"ש. ז. דצריך להתרות אתולדה משום אב. תוס' לעיל עג: ח. דהכי פירושו דהכי נמי קאמרינן דהואי במשכן חשיבא למהוי אב שממנה נולדות האחרות וממילא שמעינן מינה נפקותא בזה גבי התראה. ריטב"א. ט. ולפי גירסא זו צריך לומר דבעי תרתי אבל חשיבא ולא הוי במשכן או איפכא הוי תולדה. תוס' ב"ק ב. י. דלעיל פריש תלמודא דכיון דהוצאה חידוש הוא לא מסתיין במאי דהוה במשכן עד דכתיבא בהדיא, ומעיקרא יהיב טעמא תלמודא לשאר אבות ותולדות והשתא יהיב טעמא להוצאה. ריטב"א.

מסורת הש"ס

א) [גי' רבינו האי הוצאה מנלן דהוה מלאכה], ב) ב"ק ב. לעיל עה: כריתות טז:, ג) לעיל ז: ק., ד) [בערך שול גריס הערוך שוליהן פי' משרתיהן], ה) [בילקוט איתא לוין], ו) לעיל ו:, ז) בס"א ל"ג, ח) [שם וש"נ], ט) [לקמן ק.], י) לעיל מט:.

רב נסים גאון

פרק אחד עשר הזורק ולר' אליעזר דמחייב על תולדה במקום אב. קול [מאמר] ר' אליעזר במסכת כריתות [דף טז] וכבר פירשנו בדבריו בפרק כלל גדול. ועיקרן בתורת כהנים בפרשת כהן משיח בסדר ויקרא.

רבינו חננאל

אמרינן זריקה תולדה דהוצאה היא. והוצאה גופה מייתי לה ר' יוחנן דהיא מלאכה מיהא ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר וגו', משה הוה יתיב [ב]מחנה לויה, מחנה לויה רה"ר היא וקאמר להו משה לישראל לא תפיקו מבתיכון דהוא רה"י ותיתו לרה"ר. והאי דגרסינן בתרה וממאי דבשבת הוה קאי וגמיר העברה העברה. שמיע לן מרבוותא דליתא מעיקרא דשמעתא וגירסני דלאו בקיאין אינון קשיא להון וטפלה הדין גירסא. וסוגיא משה רבינו בחול הוה קאי במחנה לויה דהוא רה"ר, וקאמר לישראל לא תיתו מידי דשלים ליה צורכיה כדכתיב מרבים העם להביא מדי העבודה וגו', ומש"ה ויצו משה ויעבירו קול במחנה גו'. וכתיב והמלאכה היתה דים לכל. ומנלן דהוצאה מרשות לרשות מלאכה היא, דדייקינן לא אמרה תורה איש ואשה אל יביאו עוד לתרומת הקודש, אלא אל יעשו עוד מלאכה קאמרה תורה, ולא הוו עבדי מידי אחרינא אלא מפקי ומייתי, ש"מ דהבאה קרי לה מלאכה. וכיון דאמר להו אל יעשו עוד מלאכה קיבלו, כדכתיב ויכלא העם מהביא. וכיון דהבאה מבתיהון ליתן לגזברים במחנה לויה בחול איקראי מלאכה וקיימא לן דכל מלאכה אסורה בשבת, איברירה לה מלתא דהוצאה. **והכנסה** נמי מלאכה היא, כשם שנמנעו העם מלהוציא ולהביא וליתן לגזברין, כך נמנעו הגזברין מלקבל מהן ולהכניס ללשכה. ומפורש נמי בירושלמי ביציאות השבת שההוצאה קרויה מלאכה. **ולר'** אליעזר דמחייב אתולדה במקום אב, והעושה אב ותולדה דידיה מיחייב תרתי כאשר הוא מפורש בכריתות, וכיון דאהוצאה ואהכנסה מחייב ואזריקה מחייב אמאי קרי להאי אב ולהאי תולדה. ופשוטה היא וכבר פירשנוה למעלה. **ואמרינן** אשכחן הוצאה וזריקה נמי מרשות לרשות דחייב, הזורק ד' אמות ברה"ר מנלן דחייב. א"ר יאשיה שכן אורגי יריעות זורקין מחטיהן זה לזה, משום דברה"ר היתה מלאכת המשכן נעשית. ואקשינן אורגין מחטין למה להו. ותרצינן שכן תופרי יריעות זורקין מחטין. ואקשינן תוב ומנלן שהתופרין הללו היו זורקין מחטיהן ארבע אמות ברה"ר שמא זה בצד זה היו יושבין (ומשלימין) [ומשליכין] מחט זה לזה, ואפילו תימא לא היו זה בצד זה מנלן דד' אמות היו ביניהן, דילמא פחות מד' אמות הוו. ונדחת זו דרבי יאשיה. **ופירק** רב חסדא שכן אורגי יריעות זורקין בוכיאן ביריעה, ויש שגורסין בוכיאר. פי' בוכיאר, הקנה שהחוט של ערב תלוי בו שזורקו האורג בתוך היריעה לרחבה להיארג אותו החוט בכלל היריעה, ושמעינן מרבותינו הגאונים כי בבבל קורין אותו אל נאזכה, ויש מי שאומר אל מכנף. **ואקשינן** עליה והלא איגדו בידו, וקיי"ל דכל הזורק דבר ואיגדו בידו אינו חייב דהא לא יצא מידו כדפרשי' בהמצניע, וכדגרסינן סוף הדין פרקא לענין לכתא ומתנא, ובמתניתין דסוף עירובין הקורא בס"ת על האסקופה, הכא נמי עיקר החוט של ערב אצל האורג והוא משימו על הבוכיאן ואורג בו והוא נמתח מאצל האורג ובזה אין חייבין עליו. **ושנינן** בניסכא בתרא, פי' החוט של ערב שבסוף שאין איגודו ביד האורג. **ואקשינן** תוב והא אותו מקום שהבוכיאן נזרק בו, והוא נפש המסכת, מקום פטור הוא ואינו רה"ר (ואינו) [ואנן] בעינן ד' אמות ברה"ר. ונדחה גם הבוכיאן הנזרק ביריעה. **ושנינן** אלא שכן אורגי יריעות זורקין בוכיאר לשוליהן, פי' כגון שוליא דנגרי, והוא כגון תלמיד המשרת ללמוד מלאכה נקרא שולא. ודחינן ודלמא שוליהן גביהן הוו יתבי ולא מרחקי ד' אמות מהן. ושנינן אלא שכן אורגי יריעות זורקין בוכיאר זה לזה, דליכא למימר כי האורגין גבי הדדי הוו יתבי דא"כ מטו הדדי בחפא, פי' מגיעין זה לזה במסרק שמכה על היריעה. **ואקשינן** תוב ודלמא שלחופי הוו משלחפי, כלומר לא היו יושבין זה כנגד זה אלא זה אחורי זה כדגרסינן בפרק המוכר פירות לחבירו בענין כרובין בנס היו עומדין, ואתקיף רב אשי ודלמא שלחופי הוו משלחפי, או שמא באלכסון או זה יריעתו מתוחה לצפון וזה למערב, ובהיות כן יתכן להיות קרובין זה לזה. ועוד וכי שואלין היו זה מזה, והתני לודא איש איש ממלאכתו אשר המה עושים ממלאכתו היה עושה ולא היה עושה ממלאכת חבירו. ועמדו הקושאת הללו בלא פירוק. **ואקשי** תוב אדבעית זורק מכלל דמעביר פשיטא לך, מנא לן דמעביר ד' אמות ברה"ר חייב, אלא מעביר גמרא גמירי לה, זורק נמי גמרא גמירי לה. **מגלת** סתרים שהיה כתוב בה אבות מלאכות מ' חסר אחת ואם עשאן כולן בהעלם אחד אינו חייב על אחת מהן, כלומר אינו חייב אלא ל"ח חטאות, שיש אחת בהן שהוא פטור עליה ונמצא ספק בכולן. ואמר שמואל מקושש מעביר ד' אמות ברה"ר הוה, פי' כיון שנסקל נתברר כי המעביר ד' אמות ברשות [הרבים] אינו מן הספיקות אלא ודאי חייב. במתניתא תנא תולש היה והוא הקוצר, רב אחא אמר מעמר היה. כל אחד מאלו אומרים זו היא הברורה בלא ספק. ור' עקיבא שאמר מקושש זה צלפחד, נדחו דבריו.